

Hallituksen esitys Eduskunnalle maatalouden investointivaraustaiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen mukaisella maatalouden investointivaraustailla ehdotetaan maatilataloutta harjoittavien verovelvollisten verotuksessa otettavaksi käyttöön määräaikainen varausjärjestelmä, jonka tarkoituksena on parantaa maatalouden investointien taloudellisia edellytyksiä ja ajoittamismahdollisuuksia. Maatalouden investointivaraus vähennettäisiin maatalouden puhtaasta tulosta valtion- ja kunnallisverotuksessa. Vähennyskelpoisen investointivarauksen enimmäismäärä olisi 20 prosenttia maatalouden puhtaasta tulosta ennen investointivarauksen vähentämistä, vähintään kuitenkin 8 000 markkaa ja enintään 20 000 markkaa. Investointivarauksen tehneen verovelvollisen olisi tehtävä rahalaitok-

seen investointitalletus, jonka suuruus olisi 50 prosenttia varauksen määrästä. Investointivarausta voitaisiin käyttää neljänä seuraavana verovuotena koneiden, kaluston ja laitteiden hankintaan, rakennusten ja rakennelmien rakentamiseen ja peruskorjaukseen sekä salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden hankintaan. Jollei varausta määrääjässä käytettäisi laissa mainittuihin investointeihin, se luuttaisiin verovelvollisen tuloksi 30 prosentilla korotettuna.

Lakia sovellettaisiin vuosilta 1983—1991 toimitettavissa verotuksissa. Esitys liittyy vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesitykseen.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Maatilatalouden tuloverolain (543/67) mukaan maatilatalouden tulo on tilalla harjoitetun maa- ja metsätalouden sekä niihin liittyvän sellaisen toiminnan, jota ei ole pidettävä eri liikkeenä, puhtaiden tulojen summa.

Maatalousverotuksen tavoitteita asetettaessa tulisi maatalouden harjoittajaa verrata toisaalta elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) mukaan verotettaviin liikkeen- tai ammatinharjoittajiin ja toisaalta tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) mukaan verotettaviin luonnollisiin henkilöihin. Olisi perusteltua, että maatilatalouden tuloverolain ja elinkeinotuloverolain mukaan verotettavien verovelvollisryhmien verorasitukseen vaikuttavat säännökset olisivat mahdollisimman yhdenmukaisia. Vaikeutena on kuitenkin se, että maatalous ja muu

yrittäjätoiminta eroavat siinä määrin, että eroavuudet on otettava huomioon myös verotuksessa. Tällaisia eroavuuksia ovat muun muassa se, että maatilatalouden harjoittajat eivät ole kirjanpitovelvollisia ja että maatalousverotuksessa sovelletaan kassaperiaatetta. Maanviljelijöihin onkin monessa tapauksessa sovellettava samoja periaatteita kuin tulo- ja varallisuusverolain mukaan verotettaviin luonnollisiin henkilöihin.

Liikkeen- ja ammatinharjoittajilla on elinkeinotuloverolain säännösten mukaan oikeus erilaisten varausten tekemiseen, ja liikkeenharjoittajilla vielä oikeus investointivarausta (1094/78) tarkoitetun investointivarauksen tekemiseen. Myös maatalousverotusta kehittämällä voitaisiin edistää maatalouden omavaraisuutta, lisätä tuloksentasaumamahdollisuuksia ja helpottaa maatalouden piirissä tapahtuvaa sukupolvenvaihdosta.

Yritysten investointien suhdannepoliittiseksi tasoittamiseksi säädetty investointivarausjärjestelmä ei sellaisenaan ole maatalouden kannalta tarkoituksenmukainen, koska maatalouden investointien ajoittumisella ei ole yleistä suhdannepoliittista merkitystä. Maatalouden suuri käyttöpääoman tarve ja suuret investointivaatimukset suhteessa tuloihin ovat kuitenkin tekijöitä, jotka puoltavat erityisen varausjärjestelmän luomista myös maatalousverotukseen parantamaan maatalouden investointien omarahotusosuutta. Myös maatalousverokomitea käsiteli mietinnössään (1981: 24) erityisen maataloutta varten luotavan investointivarausjärjestelmän käyttöönottamista.

2. Ehdotettava uusi lain-säädäntö

Maatalouden investointien taloudellisten edellytysten ja ajoittamismahdollisuuksien parantamiseksi ehdotetaan, että myös maatilatalouden harjoittajien verotuksessa otettaisiin käyttöön varausjärjestelmä. Tämän mukaisesti ehdotetaan säädettäväksi maatalouden investointivarauslaki. Kun maatilatalouden harjoittajat eivät ole kirjanpitovelvollisia, on tärkeää, että varausjärjestelmä olisi mahdollisimman yksinkertainen eikä täten tarpeettomasti vaikeuttaisi veroilmoituksen antamista ja verotuksen toimittamista.

Maatalouden investointivaruslain mukaan maatilatalouden harjoittajalla olisi oikeus tehdä veroilmoituksessaan varaus sellaiselta verovuodelta, jona aikaisemmin tehtyjä varauksia ei ole käytetty. Varauksen enimmäismäärä olisi 20 prosenttia maatalouden puhtaasta tulosta ennen varauksen tekemistä, kuitenkin enintään 20 000 markkaa. Varauksen määrän olisi kuitenkin oltava vähintään 8 000 markkaa, jotta se saataisiin vähentää valtion- ja kunnallisverotuksessa. Maatalouden investointivarausta ei otettaisi huomioon tappiota vahvistettaessa.

Investointivarauksen tehneen verovelvollisen olisi tehtävä rahalaitoksen erityiselle investointilille investointitalletus, jonka suuruus olisi puolet investointivarauksen määrästä. Talletus olisi tehtävä viimeistään verovuotta seuraavan vuoden maaliskuun 1 päivänä. Investointitalletuksen korko vastaisi kulloisenkin vastaavan pituisen määräaikaistalletustilin korkoa. Talletus ja sen korko olisivat tulo- ja varallisuusverotuksessa verovapaata tuloa ja varallisuutta.

Rahalaitoksen olisi lähetettävä investointitalletuksen tekemistä ja nostamista koskevat tarkailuilmoitukset verotoimistolle. Myös verovelvollisen olisi annettava veroilmoituksessaan varauksen määrää ja investointitalletusta koskeva selvitys.

Investointivarausta saisi käyttää sen tekemistä seuraavina neljänä verovuotena maatilatalouden tuloverolain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettujen koneiden, kaluston ja laitteiden, maatilatalouden tuloverolain 9 §:ssä tarkoitettujen rakennusten ja rakennelmien sekä salaojien, siltujen, patojen ja muiden sellaisten maatilatalouden tuloverolain 10 §:ssä tarkoitettujen hyödykkeiden hankinta- ja perusparannusmenoihin.

Laissa tarkoitettujen hyödykkeiden hankinta- ja perusparannusmenot eivät olisi verotuksessa vähennyskelpoisia käytettyä varausta vastaavalta osalta.

Jos verovelvollinen ei käyttäisi tekemäänsä varausta laissa mainittuun tarkoitukseen, se luettaisiin veronalaiseksi tuloksi siltä verovuodelta, jona varaus viimeistään olisi voitu käyttää. Käyttämättömät investointivaraukset luettaisiin veronalaiseksi tuloksi myös silloin, kun vastaavat talletukset on nostettu tai on todettu verovelvollisen lopettaneen maatalouden harjoittamisen. Kun varaus luettaisiin veronalaiseksi tuloksi, sitä korotettaisiin 30 prosentilla varauksen määrästä. Jos verovelvollisen jakamaton kuolinpesä jatkaa maatalouden harjoittamista, varausta ei luettaisi tuloksi verovelvollisen kuoleman johdosta.

3. Ehdotuksen taloudelliset ja muut vaikutukset

Varauksentekomahdollisuus lisäisi tuloksen-tasausmahdollisuuksia maataloudessa ja vähentäisi täten tarvetta välittömästi ennen vuodenvaihdetta verotussyistä tapahtuviin konehankintoihin. Konehankintoja tultaisiin ilmeisesti siirtämään tuleville varausten käyttövuosille ja täten koneiden tilakohtainen käyttöikä tulisi pitenemään, mikä maatalouskoneiden käytön taloudellisuuden kannalta on toivottavaa.

Varausjärjestelmän käyttöönotosta aiheutuvaa verotulojen vähentymistä ei voida tarkkaan arvioida. Investointivarauksen vähentävä vaikutus veronsaajien verotuloihin on arvioitu olevan noin 25—35 miljoonaa markkaa vuodessa, jos noin 5 000 verovelvollista tekisi investointiva-

rauksen. Tästä määrästä tulisi noin 60 prosenttia valtion ja noin 40 prosenttia kuntien, seurakuntien ja kansaneläkelaitoksen osalle. Myöhemmin vuosina, kun varauksia jo käytetään, tilanne kuitenkin tasaantuisi.

Vuodesta toiseen siirtyvät varaukset tulisi merkitä veroilmoitukseen eriteltyinä, mikä aiheuttaisi lomaketeknisiä vaikeuksia. Varausten seurannalla olisi jossakin määrin myös verovalmistelutyötä lisäävää vaikutusta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotus

1 §. Lainkohdan mukaan maatilataloutta harjoittava verovelvollinen voi veroilmoituksensa tehdä maatalouden investointivarausten. Edellytyksenä on, että verovelvollista verotetaan maatilatalouden tuloverolain mukaan. Säännös sisältää myös sen, että varausjärjestelmä on määräaikainen.

2 §. Investointivarausten enimmäismäärä olisi 20 prosenttia maatalouden puhtaasta tulosta ennen varauksen vähentämistä, enintään kuitenkin 20 000 markkaa. Investointivarausten määrää laskettaessa jätettäisiin täysien tuhansien markkojen ylimenevä osa lukuun ottamatta. Jos maatilatalouden tuloverolaissa tarkoitetut poistot on tehty sallittua enimmäismäärää pienempinä, on erotus vähennettävä maatalouden puhtaasta tulosta investointivarausten määrää laskettaessa. Jotta taloudellisesti merkityksettömät varaukset eivät vaikeuttaisi tarpeettomasti verotustyötä, olisi varauksen oltava vähintään 8 000 markkaa.

Investointivarausta ei saisi tehdä niiltä verovuosilta, joina aikaisemmin tehtyjä investointivarausta käytetään tai luetaan tuloksi siitä syystä, että niitä ei ole käytetty laissa säädettyllä tavalla.

Investointivaraus vähennettäisiin valtion- ja kunnallisverotuksessa maatalouden puhtaasta tulosta.

3 §. Lainkohdan mukaan investointivarausten tehneen verovelvollisen olisi tehtävä rahalaitokseen investointitalletus erityiselle investointitilille.

4 §. Investointitalletuksen olisi oltava 50 prosenttia investointivarausten määrästä ja se olisi tehtävä viimeistään verovuotta seuraavan vuoden maaliskuun 1 päivänä, jolloin maatilatalouden harjoittajan on annettava veroilmoituksensa.

5 §. Rahalaitos maksaisi investointitalletukselle vastaavan pituisen määräaikaistalletustilin

korkoa vastaavan koron. Talletus ja siitä maksettu korko eivät olisi veronalaisia.

6 §. Investointivarausten käyttöaika olisi neljä verovuotta sen verovuoden päättymisestä, jolta jätetyssä veroilmoituksessa varaus on tehty. Aikaisemmin tehdyt investointivaraukset olisi käytettävä ennen myöhemmin tehtyjä.

7 §. Pykälässä on säännös investointivarausten käyttökohteista. Varausta saataisiin käyttää vain laissa mainittujen investointien rahoitukseen. Näitä olisivat sellaiset koneet, kalusto ja laitteet, joiden hankintamenot maatilatalouden tuloverolain 8 §:n 2 momentin mukaan vähennetään menojäännöksestä tehtävin poistoin. Maatilatalouden tuloverolain 9 §:n 1 momentissa mainittujen rakennusten ja rakennelmien rakentaminen ja peruskorjaus olisivat myös varauksen käyttökohteita samoin kuin maatilatalouden tuloverolain 10 §:n 1 momentissa mainitut salaojat, sillat, padot ja muut sellaiset hyödykkeet.

Tällaisia lainkohdassa tarkoitettuja hyödykkeitä ovat muun muassa kaivot, joista saatua vettä käytetään maatalouden tarkoituksiin, vesijohdot, jos ne eivät ole rakennuksiin kuuluvia, sekä sellaiset kastelulaitteet, joita ei voida pitää kalustoon kuuluvina. Lainkohdassa tarkoitettuja siltoja ovat jokien yli johtavat tai muuten niihin rinnastettavat suurehkot sillat.

Jos vähennyskelpoista varausta on käytetty laissa tarkoitettujen hyödykkeiden hankkimiseen, hankintameno ei ole tältä osin vähennyskelpoinen meno verotuksessa.

8 §. Verovelvollisen olisi tehtävä veroilmoituksensa yhteydessä selvitys tehdyn tai käytetyn investointivarausten määrästä, investointitalletuksesta ja investointivarausten käyttökohteesta.

9 §. Lainkohta sisältää säännökset investointivarausten tulouttamisesta. Investointivaraus, jota ei ole käytetty 6 ja 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla, luetaan veronalaiseksi tuloksi sinä verovuonna, jona varaus viimeistään olisi voitu

käyttää, 30 prosentilla korotettuna. Samoin korotettuna luettaisiin veronalaiseksi tuloksi käyttämättömät investointivaraukset, joita vastaavat investointitalletukset todettaisiin nostetuksi, sekä käyttämättömät investointivaraukset, kun verovelvollisen todetaan lopettaneen maatalouden harjoittamisen. Varausta ei luettaisi tuloksi verovelvollisen kuoleman johdosta, jos hänen jakamaton kuolinpesänsä jatkaa maatalouden harjoittamista.

10 §. Käytettyä tai veronalaiseksi tuloksi luettua investointivarausta tai sen osaa vastaavan investointitalletuksen verovelvollinen saisi nostaa aikaisintaan sen verovuoden alussa, jona investointivarausta käytetään tai jonka tuloksi se luetaan, ei kuitenkaan aikaisemmin kuin kuuden kuukauden kuluttua investointitalletuksen tekemisestä.

Maatalouden investointivarausrakke

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Maatalouden investointivarauksesta, jonka maatilataloutta harjoittava verovelvollinen voi verovuosilta 1983—1987 veroilmoituksessaan tehdä, säädetään tässä laissa.

2 §

Investointivarausten suuruus on enintään 20 prosenttia maatalouden puhtaasta tulosta ennen investointivarausten vähentämistä, ei kuitenkaan enemmän kuin 20 000 markkaa. Investointivarausten määrää laskettaessa jätetään täysien tuhansien markkojen ylimenevä osa lukuun ottamatta. Jos maatilatalouden tuloverolain (543/67) 6 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen vähennyskelpoisten hankinta- ja perusparannusmenojen poistot on tehty saman lain 8 §:n 4 momentin, 9 §:n 2 momentin ja 10 §:n 3 momentin mukaan laskettua enimmäismäärää pienempinä, on erotus vähennettävä maatalouden puhtaasta tulosta laskettaessa investointivarausten sallittua määrää. Investointivarausta ei saa tehdä, jos sen enimmäismäärä olisi pienempi kuin 8 000 markkaa, eikä muutoinkaan 8 000 markkaa pienempänä.

Investointivarausta ei saa tehdä niiltä verovuosilta, joina aikaisemmin tehtyjä investointivarausta käytetään tai luetaan tuloksi 9 §:ssä säädettyllä tavalla.

Rahalaitoksen olisi lähetettävä investointitalletuksen tekemisestä ja nostamisesta ilmoitus verovelvollisen kotipaikan verotoimistolle.

11 §. Tarkemmat täytäntöönpano- ja soveltamissäännökset annettaisiin asetuksella.

12 §. Pykälään sisältyy voimaantulosäännös.

2. Voimaantulo

Laki on tarkoitus saattaa voimaan 1 päivänä tammikuuta 1983. Sitä sovellettaisiin verovuosilta 1983—1991 toimitettavissa verotuksissa.

Edellä esitetyn mukaisesti annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Investointivaraus vähennetään maatalouden puhtaasta tulosta valtion- ja kunnallisverotuksessa.

3 §

Investointivarausten tehneen verovelvollisen on tehtävä talletus (*investointitalletus*) rahalaitokseen erityiselle, yksinomaan tätä tarkoitusta varten avatulle tilille (*investointitili*).

4 §

Investointitalletuksen suuruus on 50 prosenttia investointivarausten määrästä.

Investointitalletus on tehtävä viimeistään verovuotta seuraavan vuoden maaliskuun 1 päivänä.

5 §

Rahalaitos maksaa investointitalletukselle vuotuisen koron, jonka suuruus on sama kuin rahalaitoksen vastaavan pituiselle määräaikaistalletustilille maksama korko.

Investointitalletukselle maksettua korkoa ei valtion- ja kunnallisverotuksessa pidetä veronalaisena tulona eikä investointitalletusta varallisuuden perusteella toimitettavassa verotuksessa veronalaisina varoina.

6 §

Investointivaraus on käytettävä viimeistään neljäntenä verovuotena sen verovuoden pääty-

misestä, jolta jätetyssä veroilmoituksessa investointivarausta on tehty. Aikaisemmin tehty investointivarausta on käytettävä ennen myöhemmin tehtyä.

7 §

Investointivarausta saadaan käyttää seuraavien maatalouden investointien hankinta- ja perusparannusmenoihin:

1) maatilatalouden tuloverolain 8 §:n 2 momentissa tarkoitetut koneet, kalusto ja laitteet;

2) maatilatalouden tuloverolain 9 §:ssä tarkoitetut rakennukset ja rakennelmat; sekä

3) salaojat, sillat, padot ja muut sellaiset maatilatalouden tuloverolain 10 §:n 1 momentissa tarkoitetut hyödykkeet.

Edellä tarkoitettujen hyödykkeiden hankinta- ja perusparannusmenot eivät ole vähennyskelpoisia käytettyä varausta vastaavalta osalta.

8 §

Verovelvollisen on veroilmoituksensa yhteydessä annettava selvitys tehdyn tai käytetyn investointivarauksen määrästä, investointitalletuksesta ja investointivarauksen käyttökohteesta.

9 §

Jos verovelvollinen ei ole käyttänyt teke-määnsä investointivarausta 6 §:ssä säädetyn määräajan kuluessa, luetaan käyttämättä jätetty investointivarauksen määrä, korotettuna 30 prosentilla, verovelvollisen maatalouden veronalaiseksi tuloksi siltä verovuodelta, jonka kuluessa investointivarausta viimeistään olisi pitänyt käyttää. Investointivarauksen määrä, jota vastaava investointitalletus on nostettu, vaikka inves-

tointivarausta ei ole 7 §:n mukaisesti käytetty, luetaan korotettuna 30 prosentilla veronalaiseksi tuloksi investointitalletuksen nostamisvuodelta. Maatalouden harjoittamisen lopettaneen verovelvollisen käyttämättömät investointivaraukset luetaan samoin 30 prosentilla korotettuna sen verovuoden veronalaiseksi tuloksi, jona hänen todetaan lopettaneen maatalouden harjoittamisen. Varausta ei kuitenkaan lueta tuloksi verovelvollisen kuoleman johdosta, jos hänen jakamaton kuolinpesänsä jatkaa maatalouden harjoittamista.

10 §

Käytettyä tai veronalaiseksi tuloksi luettua investointivarausta tai sen osaa vastaava investointitalletus saadaan nostaa aikaisintaan sen vuoden alusta, jona investointivarausta käytetään tai jonka tuloksi investointivarausta luetaan, ei kuitenkaan aikaisemmin kuin kuuden kuukauden kuluttua investointitalletuksen tekemisestä.

Investointitalletuksen tekemisestä ja nostamisesta on rahalaitoksen lähetettävä tarkkailuilmoitus verovelvollisen kotipaikan verotoimistolle.

11 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

12 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1983. Lakia sovelletaan verovuosilta 1983—1991 toimitettavissa verotuksissa.

Helsingissä 19 päivänä marraskuuta 1982

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Jermu Laine*

